

A diktatúra kiépülése és jellegzetességei

Szerző dezs

Történelem tétel

A diktatúra
kiépülése és
jellegzetességei

A kékcédulás
csalásokkal elért
eredmények ellenére a magyar
demokrácia hívei alkották a magyar
társadalom
döntő többségét. A
szociáldemokraták beolvasztása (1948 -
MDP létrejötte), majd
a demokratikus pártok felszámolása
után a kommunisták 1949-ben
megrendezték az
első "egypárti
választást", melyen
megkapták a szavazatok 96 %-át.

Ezt követően került sor az
egyházak
elleni támadásra: Mindszenty József
bíboros érseket, a katolikus egyház
fejét
igyekeztek eltávolítani a
közéletből - életfogytiglanra
ítélték.
Államosítottak
6000 egyházi iskolát. Már 1947-ben
elkezdődött az államosítás a
gazdasági
életben: államosították a
nagybankokat, majd a nagyüzemeket, később pedig a
kisműhelyeket is. A hatalom fő fegyverének
számított az 1948-ban létrehozott
Államvédelmi Hatóság
(ÁVH), amit a Belügyminisztérium addigi
Államvédelmi
Osztályából (ÁVO)
önállósítottak. Az
ÁVH-t Péter Gáboron keresztül
maga Rákosi
irányította.

1949-ben - mint imperialista kém -
kivégezték Rajk Lászlót
és társait. Szakasits
Árpádot házi őrizet alá
helyezték, Marosán Györgyöt
és társait pedig

bebörtönözték. 1951-ben letartóztatták Donáth Ferencet és Kádár Jánost is. Megkezdődött az osztályellenségnek tekintettek kényszerlakhelyre telepítése, folytató a kényszervallatások. 1949-ben az egyházi parlament elfogadta az új, szovjet típusú alkotmányt. A köztársasági elnök helyett Elnöki Tanács alakult, mely a parlamentet megkerülve rendelkezhetett. Elfogadták a tanács törvényt, tanácsválasztásokat tartottak, így a helyi közigazgatás is kommunista befolyás alá került.

A magyar parasztság nagy ellenszenvvel fogadta a kolhozosítás gondolatát, amit Nagy Imre is elhibázottnak tartott, Rákosi ezért kizárta a pártvezetésből. A "szövetkezeti mozgalmakba" való erőszakos beszervezést a gazdagabb parasztok tönkretételével kezdték: a 25 kataszteri holdnál nagyobb földdel rendelkezőket kulákká nyilvánították és olyan terheket róttak ki rájuk, hogy annak teljesítése eleve lehetetlen volt (ez volt a padláslesöprések időszaka). Őket gazdasági bűncselekményekért el lehetett ítélni. Jellemző, hogy 1952-ben 1,2 millió parasztcsaládból 800 ezernek nem maradt vetésre való gabonája. A Gerő irányította gazdaságpolitika a parasztsággal akarta előteremteti az erőtetett ütemű iparosítás költségeit. A beruházások a nehézipar, ezen belül a hadiipar céljait szolgálták. Emellett elhanyagolták a fogyasztói ipart és a szolgáltatásokat.

1952-ben ünnepeltette Rákosi a születésnapját, amely hű képet adott a kommunista személyi kultusz és diktatúra igazi arcáról. 1953-ra a magyar nép teljesen elnyomorodott: a félelemnél csak a kiábrándultság és a gyűlölet volt erősebb.

A Rákosi-rendszer csődje

1953 márciusában meghalt
Sztálin. A
tehetetlenség még biztosította a
májusi választásokon a
Népfrent (szokásos)
98,2%-os sikerét. Rövidesen kitört a
kelet-berlini munkásfelkelés,
sztrájkok
voltak Csehországban. De az új szovjet
vezetést leginkább a magyarországi
helyzet nyugtalanította. 1953
júniusában Moszkvába
hívták Rákosit és
több más
vezetőt, ahol keményen
megbírálták addigi
politikájukat. Rákosi megtarthatta
pártfőtitkári tisztségét,
de a miniszterelnöki posztot át kellett engednie
Nagy
Imrének, aki reformokat akart.

Az új kormányfő júliusban
az
Országgyűlésnek terjesztette be
programját. A változások
híre a rádión
keresztül futótűzként terjedt az
országban: amnesztia a kevésbé
súlyosan
elítélteknek; a
kitelepítések, internálások
megszüntetése, az
internálótáborok
feloszlátása; a paraszti termelés és
tulajdon biztonságának megteremtése, a
magánvállalkozások
engedélyezése; a kulákok
zaklatásának, a
kuláklistának s az erőszakos
tsz-szervezésnek a megszüntetése; a
nehézipar erőltetett ütemű
fejlesztésének
visszafogása, az életszínvonal
emelése.

Rövidesen kiderült, hogy
Rákosi és a
pártapparátus minden áron
akadályozza a reformok
végrehajtását. A
főtitkárnak
sikerült a szovjet vezetést Nagy Imre ellen
hangolnia. 1954-55 fordulóján
Moszkva támogatásával a
Rákosi-Gerő csoport ismét magához
ragadta a teljes
hatalmat, s visszatért az 1953 előtti
politikához. Újrakezdték a
tsz-szervezést, a nehézipar
fejlesztését, a kulákok
megszorítását. Nagy Imrét
1955 tavaszán leváltották

miniszterelnöki tiszteből,
 kizárták a pártvezetésből,
 sőt a pártból is. Bolsevik szokások
 szerint Nagy Imrének
 „önkritikát” kellett
 volna gyakorolni, megtagadni “eretnek”
 nézeteit, vezekelni
 „bűneiért”. Erre nem
 volt hajlandó, Rákosi viszont ahhoz
 már nem volt eléggé erős, hogy
 bíróság elé
 állítsa, mint tette volna Sztálin
 életében. A leváltott
 kormányfő így egyre
 népszerűbbé, sokak
 reménységévé,
 Rákosi ellenzékének
 vezetőjévé vált. Sok
 ismert író,
 újságíró, politikus,
 művész állt mellé,
 bírálta a Rákosi-féle
 politikát, ami nem volt veszélytelen dolog.

1956 tavaszán megint megváltozott a
 helyzet, előbb Moszkvában, utána Budapesten. Az
 SZKP XX. kongresszusán Hruscsov
 elítélte a sztálini - s
 közvetve minden - személyi kultuszt.
 Rákosi helyzete
 mind tarthatatlanabbá vált, arra
 kényszerült, hogy nyilvánosan beismerje
 a
 Rajk-perben játszott szerepét. Végre
 júliusban leváltották, de
 helyére Gerő
 Ernő, klikkjének másik tagja került.
 Mögötte a második ember, a
 börtönből
 1954-ben szabadult Kádár János lett -
 Nagy Imre nem került vissza a vezetésbe.
 A Gerő-féle vezetés nem tudott, nem is akart
 reformpolitikát folytatni, a
 Rákosi-rendszert megváltoztatni. De szinte
 mindenki más igen, s a kiszabadult
 szellemet nem lehetett visszakényszeríteni a
 palackba. A Petőfi-kör vitáin
 ezrek jelenlétében
 bírálták nyilvánosan a
 pártvezetést. Az MDP korábban
 érdektelen taggyűlései olykor napokig tartottak,
 az egyetemisták gyűléseztek. A
 hangadók mindenütt a valódi
 változtatásokat, emberibb szocializmust
 követelő
 reformkommunisták voltak, akik vezetőjüknek Nagy
 Imrét tekintették. Ősszel már
 érezhető volt a rendszer bomlása. A
 társadalom valamennyi rétege
 változást
 akart. Rajk László és
 kivégzett társainak 1956. október 6-i
 újratemetése
 százezres néma tüntetés volt

a Rákosi-Gerő rendszer ellen.